

Bývalý předseda Jobbik Gábor Vona v roce 2015. Strana již od počátku roku 2013 začala „uhlazovat“ svoji militantní podobu.

Jobbik, svého času označovaný za nejradikálnější parlamentní stranu v Evropě, se v průběhu několika málo let proměnil v centristické a Evropské unii nakloněné uskupení, čímž zcela opustil svou dřívější radikální rétoriku, namířenou proti EU, NATO, hnutí LGBT nebo cikánské zločinnosti. Dnes se strana pokouší vytvořit spojenectví s liberální a progresivní levicí s cílem svrhnout vládu premiéra Viktora Orbána a jeho strany Fidesz. V tomto článku se pokusíme stručně nastínit průběh tohoto politického obratu o 180°.

Jobbik dnes bez servítek demonstruje po boku liberálů **Ference Gyurcsányho**: vytvořil s liberální levicí společnou antiorbánovskou frontu.

Naplnily se tak předpovědi Fidesz: Viktor Orbán, jeho strana i jim nakloněná média přinejmenším od roku 2016 předpokládali spojenectví někdejší radikálně nacionalistické strany s maďarskou levicí proti vládě. Před parlamentními volbami v dubnu 2018 to navzdory některým náznakům sblížení tak úplně pravda nebyla. 15. března 2019 však veškerá případná nejistota pominula.

Během vzpomínkových akcí 15. března, konaných při příležitosti státního svátku připomínajícího vypuknutí maďarské revoluce proti habsburské nadvládě roku z 1848, shromáždili hlavní opoziční strany své příznivce do široké fronty proti Orbánovi, který zrovna hostil polského premiéra Mateusze Morawieckého.

Jobbik se tak vůbec poprvé otevřeně připojil k demonstraci DK (*Demokratikus Koalíció*, neboli Demokratická koalice, která vznikla v roce 2011 odštěpením od strany maďarských socialistů MSZP), vedené Ferencem Gyurcsánym. Ten byl v letech 2004 – 2009 ministerským předsedou a dlouhá léta jedním z nejnáviděnějších protivníků Jobbiku. DK zastupovala Gyurcsányho žena Klara Dobrevová, jednička kandidátky do eurovoleb. Od demonstrací z loňského dubna a po posledním volebním triumfu Fidesz se tak lidé z Jobbiku navzdory usilovnému popírání veškerých zvěstí o spojenectví objevovali po boku DK poměrně často.

Přítomni byli také zástupci Maďarské socialistické strany (MSZP), liberální zelené strany Politika může vypadat jinak (LMP), Momentum (maďarská obdoba Macronova *En Marche!*) nebo starosta Hódmezővásárhely Péter Márki-Zay, která sice není členem žádné ze stran, ale jako jeden z prvních otevřeně vyzval k vytvoření široké koalice opozičních seskupení od DK po Jobbik s cílem porazit Orbána. Tyto politické subjekty se dohodly na strategii podpory společných opozičních nebo „nezávislých“ kandidátů do místních voleb plánovaných na říjen

2019, aby tak upřeli vítězství kandidátům Fidesz.

*Vlajky Jobbiku, Gyurcsányho **Demokratické koalice** a **Maďarské socialistické strany** na demonstraci v březnu 2019*

Ještě než své shromáždění za zvuků hymny Evropské unie (v závěru tohoto [videa](#)) rozpustili, vyhlásili – zjevně inspirováni dvanáctibodovým seznamem požadavků revolucionářů roku 1848 – zástupci opozice svých vlastních dvanáct bodů, které nazvali „Co chce maďarský národ?“. Podle nich národ volá po tomto:

Demokracie a vláda práva.

Nestranná média a konec státního financování mediální propagandy.

Nezávislí státní zástupci i soudci.

Zodpovědné a zákonné využívání veřejných prostředků a možnost pohnat veřejné činnosti k zodpovědnosti.

Spravedlivější daně a skoncování s velkou příjmovou nerovností.

Svoboda a podpora pro vědu, kulturu a kvalitní vzdělání v celé zemi.

Slušné mzdy i pracovní podmínky, rozšíření a dodržování zaměstnaneckých práv.

Větší zapojení společnosti včetně profesních organizací, zájmových skupin či občanské společnosti.

Kvalitní zdravotnictví přístupné všem.

Sociální zabezpečení, dostupné bydlení a stabilní budoucnost.

Účinná opatření proti klimatické krizi, ochrana našeho přírodního bohatství i životního

prostředí.

Obrana hodnot našeho národa i Evropské unie!

Na těchto pokusech sjednotit jednotlivé frakce levicově-liberální opozice není nic nového – podobné snahy jsme mohli sledovat už při sněmovních volbách 2014, ovšem tehdy ještě bez LMP. Nutno dodat, že k větším volebním úspěchům to nevedlo. V roce 2014 ale nikoho nenapadlo ani uvažovat nad tím, že by součástí této koalice mohl být i Jobbik, protože liberální levice a krajní pravice k sobě tehdy pociťovaly naprostý odpor. Znovu byla otázka otevřena 2018, doba však ještě neuzrála. **Nyní ale oba tábory zjevně ve svém úsilí porazit Orbána konečně našly společnou notu.**

Jak mohl Jobbik doznat takové proměny? Pojdme se největší na politický obrat desetiletí podívat trochu blíže.

Radikální strana, zrozená z nepokojného podzimu 2006

Strana Jobbik byla založena v roce 2003 jako rozšíření mládežnického hnutí, vytvořeného v roce 1999. V nacionalistické části politického spektra byla její konkurencí upadající MIÉP (Maďarská strana spravedlnosti a života), v té době vedená dramatikem Istvánem Csurkou.

Přestože jeho první krůčky byly velice nesmělé a opatrné, povedlo se Jobbikku v plném rozsahu využít dramatických událostí podzimu 2006, kdy do médií proniknul soukromý projev socialistického premiéra Gyurcsányho, kde se za použití hrubozrného výraziva vyznal z mnoha svých lží, jichž se dopustil během předvolební kampaně. Za každou cenu totiž ve svém úřadě chtěl zůstat i po volbách v dubnu 2006.

Tento neobyčejný politický skandál měl mnohé dopady a ozvěny:

Chaotické nepokoje během podzimu 2006 (málokdo asi zapomněl na „projíždku“ tanku T-34, jehož se 23. října pokradmu zmocnili protivládní protestanti během vzpomínkových akcí na protisovětské povstání v roce 1956), brutálně potlačené policií, která mnohdy napadala pokojné demonstranty, včetně poslance Fidesz Máriusze Révésze.

Volební kolaps levice a politická smrt liberální strany SZDSZ, ústřední politické síly v maďarské politice od pádu komunismu v roce 1990.

Naprosté ovládnutí maďarské politické scény stranou Fidesz, která vyhrála všechny volby od října 2006.

Na maďarské politické mapě se nově objevil také radikální nacionalismus.

Ve zjitřeném ovzduší té doby se dobře dařilo radikálním nacionalistům, kteří volali po okamžitém konci Gyurcsányho, zatímco Fidesz se striktně držel vlády práva a veškeré pokusy svrhnout vládu mimo legálně-demokratický rámec proto kategoricky odmítal. V následujících letech se Gyurcsány stal tak trochu fackovacím panákem pro obyvatelstvo rozladěné vládou a svírané hospodářskou krizí, nejprve domácí maďarskou v roce 2006, a o dva roky později i globální, která zemi donutila až k žádosti o půjčku u MMF, Evropské unie a Světové banky.

Tiskoviny Jobbiku v to době výslovně volaly po Gyurcsányho uvěznění.

Jobbiku se coby nové politické síle v tomto ovzduší studené občanské války dařilo a založením své (neozbrojené) milice, Maďarské gardy, v roce 2007 zaznamenal velké politické vítězství.

Příslušníci Maďarské gardy v roce 2008

Pod vedením mladého předsedy Gábora Vony se Jobbik poprvé výrazně prosadil v evropských volbách v roce 2009 ziskem 15 % hlasů, což následně potvrdil sedmnáctiprocentním ziskem v o rok později konaných volbách parlamentních, které drtivě s více než 50 % vyhrál Fidesz, čímž si zajistil i ústavní dvoutřetinovou většinu v parlamentu. Až do vzestupu řeckého Zlatého úsvitu byl Jobbik označován za nejradikálnější pravicovou stranu v Evropě s parlamentním zastoupením. Jobbik se opakovaně dostával na přední stránky domácích i zahraničních médií, zejména když své gardisty vyslal pochodovat do vesnic proti „cikánské kriminalitě“.

*Gábor Vona skládá
poslanecký slib ve stejnokroji
Maďarské gardy (2010)*

Největší skandály však vyvolala kritická vyjádření jeho politiků na adresu jistých Židů. Celosvětový rozruch způsobil poslanec **Márton Gyöngyösi** svými slovy v parlamentu z listopadu 2012. Ve své krátké řeči se zmínil o izraelsko-palestinském konfliktu a situaci v pásmu Gazu a zakončil ji slovy: „Kolik lidí židovského původu, kteří představují riziko pro maďarskou národní bezpečnost, se asi najde v maďarském parlamentu a vládě?“

Vlna rozhořčení na sebe nenechala dlouho čekat. Jeho prohlášení odsoudily všechny maďarské politické strany. Na následující demonstraci si dokonce padli do pomyslné náruče představitelé Fidesz s liberálními politiky. Na konci roku 2012 byl pak Gyöngyösi Centrem Simona Wiesenthala zařazen mezi deset nejvýznamnějších antisemitů světa.

Jobbik mnohé pozorovatele překvapil také svou zahraničněpolitickou orientací, kterou lze popsat jako jednoznačný obrat na východ. Nádavkem k výzvám k vystoupení země z EU (jejíž vlajky se v lednu 2012 na demonstraci Jobbiku pálily) i NATO vyzývala strana také k těsnějším vazbám nejen na Rusko, ale také k posílení vztahů s Tureckem, turanským světem a muslimskými zeměmi.

Počátky destigmatizace (2013)

Zatímco zástupci Jobbiku v období 2010-2014 působili poprask svými skandálními výroky, Orbánově vládě se podařilo snížit schodek veřejného rozpočtu, s předstihem splatit půjčku předchozí vlády od MMF, schválit novou maďarskou ústavu a pustit se do urputného dlouhodobého boje s Bruslem. Orbánova obliba se od jeho triumfálního znovuzvolení v roce 2010 udržuje na trvalé vysoké úrovni.

Flirt s politickým radikalismem ovšem brzy naráží na své limity a Jobbik tak časem dosáhl voličského stropu své podpory. Proto se Vona rozhodl pro „detoxifikaci“ své strany. V maďarštině byl tento obrat nazván obtížně přeložitelným termínem *néppártosodás*, což znamená něco jako přechod k „lidové straně“.

Na sklonku roku 2013 se Gábor Vona snažil vysvětlit, že Jobbik měl už od počátku dvě tváře: jednak radikální, ale pak také tu mainstreamovou, ztělesněnou obyčejnými lidmi. Připustil, že nastavování výhradně nebo především radikální tváře, jež do té doby probíhalo, mohlo být omylem. Pokračoval však, že tyto dvě „tváře“ vždy existovaly současně a harmonicky bok po boku a tak tomu bude i nadále. Dodal také, že nově představená komunikační kampaň nijak

neovlivní základní programové body strany: navrátit Maďarsko Maďarům, vyřešit problematiku maďarsko-cikánského soužití a postavit se nadvládě Evropské unie nad Maďarskem.

Destigmatizační kampaň, inspirovaná západoevropskými populistickými stranami, se musela vypořádat s poměrně zásadní překážkou: ve vedení strany totiž neproběhla větší proměna, a tak snaha ukázat novou tvář nepůsobila příliš věrohodně (na rozdíl třeba od francouzské Front National, kde byl pokus zbavit se pomyslné psí hlavy spojen s nástupem Marine Le Penové do čela strany)

Ve volbách 2014 došlo v podstatě k zopakování rozdělení karet zpřed čtyř let. Fidesz obhájil svou supervětšinu v parlamentu, Jobbik lehce posílil, když získal 20 % hlasů, byl však poražen levicovou koalicí, pro niž hlasovala čtvrtina voličů. Jobbik se ovšem stal největší jednotlivou opoziční stranou.

Rok 2015 byl rokem velkých změn. Hned v úvodu země otřásl rozkol Viktora Orbána s Lajosem Simicskou, podnikatel a mediálním magnátem, který do té doby s premiérem udržoval velice blízké vazby. Obvykle velice diskrétní Simicska Orbána veřejně urazil a bez velkých okolků se zbavil všech lidí nakloněných vládě ve svých médiích. (Zajímavé je, že tyto čistky a vyhazovy novinářů na hodinu bez dobrého důvodu nevyvolaly žádné liberální pobouření doma ani za hranicemi.)

Problémy Fidesz pokračovaly, když prohrál dvojí doplňující volby, následkem čehož přišel o svou ústavní většinu. Jeden z dvou těchto okrsků (polovina maďarských poslanců je volena poměrně, druhá polovina v jednokolovém systému „vítěz bere vše“) těsně vyhrál kandidát Jobbiku (35 % vs. 32 %). Při pohledu na tyto těžkosti hegemonu maďarské politické scény si opozice včetně Jobbiku začala dělat velké naděje pro volby v roce 2018.

Migrační krize ale veškeré předpoklady obrátila naruby. Jen v průběhu roku 2015 více než 400 000 migrantů ilegálně překročilo srbsko-maďarskou hranici na tzv. balkánské trase do západní Evropy.

S migranty spojený chaos, který Maďarskem zmítal po celý rok 2015, oslabil postavení Fidesz v průzkumech veřejného mínění, zatímco Jobbik vystřelil v jednu chvíli až skoro k 30 %. To v kombinaci s párem výše zmíněných doplňujících voleb vyvolalo v řadách Jobbiku ohromné naděje. Nepočítali ovšem Orbánovu reakci.

Na rozdíl od zbytku tranzitních zemí Orbán odmítl posloužit migrantům jako „taxislužba“ pendlující mezi srbskou a rakouskou hranicí. Namísto toho se zavázal neochvějně dodržovat Schengenskou dohodu (podle níž mají její členské státy ochránit vnější hranice schengenského prostoru) a rozhodl se užít čelní strategii. Nařídil podél hranice se Srbskem postavit plot, aby tak zablokoval pohyb migrantů. V září 2015 byla stavba dokončena.

Maďaři, znepokojení přílivem migrantů a záměrem EU prosadit kvóty na jejich přerozdělování všem členským zemím, a tak je donutit k jejich přijímání, se ve velkém postavili za

premiérovu politiku zajištění hranice a odporu k bruselským kvótám. Zatímco levicová opozice se logicky přidala na stranu zastánců imigrace. Jobbik se s přitvrzením kurzu Fidesz – jehož lidé dokonce začali otevřeně kriticky vystupovat proti sítím Geoge Sorose – ocitl ve slepé uličce. Jobbik podpořil vládní politiku v otázce imigrace, protože čímkoliv jiným by rozhořčil své voliče, Fidesz se však i díky tomu dostal znovu do sedla.

Orbán v kampani proti masové imigraci pokračoval s neutuchajícím zápalem: v říjnu 2016 **uspořádal referendum**, v němž se měli voliči vyjádřit k otázce evropských kvót na přerozdělování migrantů. Podle maďarského práva musí účast v referendu dosáhnout alespoň padesátiprocentní hranice, aby výsledky byly závazné. To se v daném případě nepovedlo, účast však i s ohledem na výzvy levice k bojkotu nebyla nijak špatná (43 %). Výsledky pak byly naprosto jednoznačné: 98,36 % hlasujících se vyslovilo proti bruselským povinným kvótám na migranty.

Fidesz i Jobbik (stejně jako neparlamentní komunistická Munkáspárt /Dělnická strana/) vyzývaly během kampaně své voliče k účasti v referendu a hlasování proti kvótám. Většina levicové opozice zase doporučovala svým stoupencům hlasování bojkotovat, aby nebylo dosaženo nadpoloviční hranice účasti.

Jobbik před referendem vytrvale opakoval, že nebude-li dosaženo nadpoloviční účasti, měla by vláda rezignovat. Ještě před uskutečněním referenda prosazoval Jobbik v parlamentu ústavní reformu, podle níž by cizí mocnosti měly výslovně zapovězeno usazovat v Maďarsku cizí obyvatelstvo bez souhlasu maďarských zástupců. Fidesz však tento návrh smetl ze stolu a dal přednost své strategii referenda, které mělo z jeho pohledu hned dvojí výhodu: upevnilo jeho postavení mezi voliči a současně nabízelo pádný demokratický argument v přetahované s Bruselem.

Jediným případem skutečně aktivního zapojení Jobbiku do kampaně před referendem tak bylo video **Lászla Toroczkaie**, starosty vesnice Ásotthalom nedaleko srbské hranice, který se proslavil svou **kampaní proti ilegální imigraci na sociálních sítích**. Toroczkaie se v roce 2016 jako jeden z místopředsedů stal členem užšího vedení strany.

Navzdory tomuto videu se však při pohledu na takřka každodenně opakované výzvy Jobbiku k rezignaci vlády v případě neúspěchu referenda lze jen stěží ubránit dojmu, že právě tento výsledek by byl podle představ vedení Jobbiku. V té době už totiž soupeření mezi oběma stranami nabralo na obrátkách, s tím jak oligarcha Simicska poskytnul Jobbiku své nezanedbatelné zdroje a mediální infrastrukturu.

Současně s tím probíhaly v průběhu roku 2016 změny také uvnitř Jobbiku, viditelné hlavně v odchodu jednoho z místopředsedů Elóda Nováka, antisionisty a odpůrce EU. Poměrně zásadně se vymezoval proti Vonově strategii *néppártosodás*, a ten na oplátku vetoval jeho znovuzvolení, přestože se Novák těšil značné podpoře členské základy. Záhy na to ho k rezignaci vyzval i poslanecký klub strany. Novák se jejich přání podřídil a byl zbaven všech svých funkcí. Zvolení László Toroczkaie jeho odchod do jisté míry vyvážilo a umožnilo straně čelit Orbánovu náporu v oblasti migrace, protože právě ta byla hlavním tématem jeho

převážně na sociálních sítích vedené kampaně. Zvolení Toroczkai, uznávaného radikálního nacionalisty a zakladatele několika militantních nacionalistických organizací umožnilo Jobbiku uklidnit a podržet si tak svou nacionalistickou základnu i v průběhu změny směřování strany

Odstraněním Nováka byl ovšem vyřešen také vnitřní problém a strana tak mohla bez větších překážek najet na novou strategii, jež si dávala podstatně větší ambice než pouhou destigmatizaci.

Proti Orbánovi za každou cenu

Jobbik se rozhodl na Orbánův „úkok doprava“ reagovat vlastním protiútokem na jeho pomyslné levé křídlo. Přišel proto se skandální propagandistickou kampaní, zacílenou proti osobě premiéra i straně Fidesz jako takové.

Orbán po referendu o kvótách z října 2016 předložil návrh ústavní reformy znemožňující zahraničním subjektům přesídlování nepůvodního obyvatelstva bez souhlasu zvolených maďarských zástupců. Jelikož už se ale nemohl opřít o ústavní většinu v parlamentu, nutně potřeboval podporu poslanců za Jobbik, čímž ho dostal do delikátní pozice. Jak to tehdy vyjádřil novinář z francouzského časopisu *Causeur*: „Politický matador Orbán postavil Jobbik před dilema: buď podpořit Orbána, nebo se postavit na stranu ‚cizích mocností‘.“

Gábor Vona se pustil do rizika: obvinil maďarskou vládu z pootevření cesty k legální migraci prodejem maďarských dluhopisů (maďarsky *Letelepedési Magyar Államkötvény*), jejichž zakoupením mohli bohatí zahraniční investoři získat také schengenské vízum. Jeho poslanci prý budou pro stranou Fidesz předložený návrh ústavního zákona hlasovat jedině v případě, že dojde ke zrušení systému vydávání víz. Orbán však vydírání Jobbiku neustoupil, poslanci Jobbiku hlasovali proti návrhu a ten tak parlamentem neprošel, jelikož si nedokázal zajistit potřebnou dvoutřetinovou ústavní většinu. Zahraniční tisk v tom viděl jasný další políček Orbánovi, navíc pouhý měsíc po přinejlepším polovičatém zdaru referenda.

Orbánovi se ale tímto manévrem povedlo vpasovat se v očích veřejnosti do role jediného skutečného bojovníka proti masové ilegální imigraci a tím vtisknout všem opozičním stranám včetně Jobbiku do ruky „černého Petra“ cejchu zastánců imigrace,

Plakát Fidesz před volbami v roce 2018 („Tihle lidé chtějí zrušit hranice“)

Vypukla otevřená válka Jobbiku s Fidesz a Jobbik, který chtěl v otázce migrace zachovávat nuancovaný postoj, byl převálcován PR mašinérií Fidesz a jejich satelitních organizací. Jejich obvinění totiž mířila přesně na komoru: **Jobbik se skutečně stal faktickým partnerem liberální levice.**

Jobbik z nové situace vytěžil ale také jedno pozitivum: zatímco se snažil zachovávat zdání své někdejší protiimigrační rétoriky, mohl si v očích liberální opozice budovat image nejodhodlanějšího protiorbánovského protivníka a jediné strany s realistickou šancí vládnoucí Fidesz porazit ve volbách 2018. S vydatnou podporou Lajosem Simicskou financovaných billboardů, které zaplavily celou zemi, tak Jobbik vyvolal „protikorupční“ tažení proti Fidesz a „kmotrovi“ Orbánovi. Na intenzitě i jedovatosti v té době získaly také slovní přestřelky premiéra s Vonou na parlamentní půdě.

Obrat ke středu učinila strana také v zahraničněpolitické orientaci. Od roku 2016 se v Jobbiku přestalo nahlas mluvit o vystoupení z Evropské unie (jejíž standarty se na jeho akcích jen o čtyři roky dříve s takovou pompou pálily) a někdejší radikalismus nahradilo volání po reformách evropských struktur.

I Márton Gyöngyösi, dříve všeobecně známý svým tvrdým antiatlanticismem a východní orientací, neváhal v rozhovoru pro *Courrier d'Europe centrale* z března 2018 prohlásit, že „ať už se obrátíte kamkoliv, všichni nacionalisté, extrémisté a příznivci Ruska v Evropě pění slova chvály na Viktora Orbána a považují ho za svůj příklad.“ V rozhovoru také vysvětlil, že hrozbou pro demokracii v Maďarsku není Jobbik, ale Orbánova vláda.

Jobbik v dřívějších letech proslul také svým turanismem, tedy přesvědčením, že Maďari mají kulturně i etnicky blízko k turkickým národům a nákloností k Turecku obecně. Jakkoliv nikdy nezaznělo žádné výslovné zřeknutí se těchto pozic, ustoupila tato rétorika postupně do pozadí. Stejně tak se vytratil i někdejší kritický postoj strany k sionismu a některým Židům. Nápadně to Jobbik dal na odív třeba Vonovým projevem v budapeštském Spinozově divadle, známém to místě setkávání židovské inteligence v listopadu 2016, nebo **rozesláním přání** k Chanuce židovským předákům v Maďarsku o měsíc později (kteří je beztak odmítli). Následujícího roku Vona oficiálně odsoudil dřívější kritické výroky svých spolustraníků o jistých Židech.

Ke změně směřování strany ovšem došlo také v některých výbušných sociálních otázkách:

V prudkém odklonu od někdejších pozic už Jobbik nevolá po zákazu „pochodů hrdosti“ homosexuálů Budapeští – představují prý součást sítě na obranu občanských svobod, jež byly za vlády Viktora Orbána údajně silně osekány.

Jobbik se postavil na stranu levicově liberálních poslanců v jejich stížnosti k ústavnímu soudu proti zákonu o Sorosem financované Středoevropské univerzitě (CEU). Cílem této legislativy bylo donutit CEU, aby dodržovala tatáž pravidla jako ostatní vysoké školy v zemi a nesměla tak vydávat zahraniční diplomy, aniž by nabízela výuku v dotčených

zahraničních zemích (v tomto případě v USA).

V rozhovoru z března 2018 pro místní televizi, otištěném také v liberálním opozičním týdeníku HVG, poslanec a mluvčí Jobbiku Ádám Mirkóczki dokonce prohlásil, že rétorika strany v období před rokem 2010 nebyla věrným odrazem stranické reality a pokračoval, že Orbán z Jobbiku udělal stranu, které ze všech nejvíc záleží na demokracii, za což si zasluhuje poděkování. László Toroczkai vyvěsil na svůj facebookový profil lakonickou reakci: „Když Ádám Mirkóczki říká, že rétorika před rokem 2010 nebyla opravdová, nehovoří za mě.“

Tato nová stranická taktika, kterou otevřeně kritizoval pouze László Toroczkai, však Jobbiku mnoho nových příznivců podle všeho nepřinesla a v průzkumech voličské podpory se tak pohyboval v zásadě „na svém“: mezi 15 a 20 %.

Nový záchvív naděje v řadách opozic byl opět spjat s neočekávanou událostí: 25. února 2018, tedy šest týdnů před plánovanými dubnovými volbami do parlamentu, proběhly místní doplňující volby v Hódmezővásárhely, v nichž si nezávislý kandidát Péter Márki-Zay, jenž sám sebe označuje za Fideszem rozčarovaného konzervativce, zajistil podporu všech opozičních stran od DK až po Jobbik. Márki-Zay volby vyhrál s výrazným náskokem (55 % vs. 41 %) před kandidátem Fidesz. Tento překvapivý triumf naznačoval, že pokud by se v jednotlivých parlamentních volebních okrscích povedlo vytvořit širokou koalici, mohl by i Fidesz třeba být k porážení.

V roce 2018 k tomu však ještě neuzrál čas a Jobbik odmítl stáhnout byt jen jediného ze svých kandidátů ve 106 okrscích a namísto toho liberální voliče nabádal, aby hlasovali pro Jobbik, hlavně tam, kde se šance jejich kandidáta jeví jako nadějnější (tj. hlavně na venkově, Jobbik je v Budapešti nejslabší). Čelní představitelé strany se vyjádřili v tom smyslu, že si dokáží představit povolební spolupráci s liberální Stranou zelených, LMP i mladými liberály z uskupení Momentum, vyloučili však koalici s MSZP i Gyurcsányho DK.

K překvapení mnoha pozorovatelů se však v parlamentních volbách podařilo Fidesz **znovu získat dvoutřetinovou ústavní většinu**. Jobbik si sice ziskem 19 % polepšil, zůstal však nesmírně daleko za vládnoucím Fidesz s 49 %. Fiaskem skončila i iniciativa „taktického hlasování“: Jobbik ovládl pouze jediný z 106 většinově volených obvodů.

Díky rozkolu ve straně se Jobbik konečně mohl zapojit do společné protiorbánovské fronty

Gábor Vona přislíbil v případě dalšího volebního nezdaru složit funkci, což také dodržel. Vzdal se i poslaneckého úřadu a dnes působí jako **video blogger** s cílem rozvíjet dialog a spolupráci mezi všemi opozičními subjekty, a tak sesadit Orbána a jeho vládnoucí stranu Fidesz.

O uvolněnou pozici usilovali dva hlavní uchazeči, Tamás Sneider a László Toroczkai. Oba za sebou mají radikální minulost: Sneider v 90. letech vedl skinheadské skupinky, Toroczkai zase stál v čele nacionalistických demonstrací a nepokojů na podzim 2006. Oba kandidáti kandidovali společně se svým „číslem dvě“: u Sneidera to byl Márton Gyöngyösi, zatímco

László Toroczkai si za spolukandidátku zvolil poslankyni Jobbiku a manželku Elóda Nováka Dóru Dúróovou.

Volební sjezd strany byl poměrně vyrovnaný. Kádry Jobbiku (Gábor Vona nebo generální sekretář strany Gábor Szabó) povětšinou podporovaly kandidaturu Sneidera, který také těsně zvítězil. Toroczkai zpochybnil průběh sjezdu s tím, že měl k dispozici méně řečnického prostoru než jeho protivník. Sneider i přes svou radikální minulost prosazuje zachování Vonova strategického směřování, zatímco Toroczkai jakékoliv spojenectví s liberální levicí kategoricky odmítl.

V reakci na události sjezdu Toroczkai vytvořil stranickou platformu pro starosty, která by usilovala o programový návrat Jobbiku k jeho pravicovým kořenům, což ovšem stranické vedení zarazilo. Toroczkai byl z Jobbiku vyloučen a obratem založil svou vlastní stranu *Mi Hazánk Mozgalom* (*Hnutí naše vlast*). Povedlo se mu přetáhnout čtyři poslance Jobbiku.

Po tomto posledním pouštění žilou dostalo vedení Jobbiku volnou ruku k logickému dovršení svého antiorbánismu. V nadcházejících evropských volbách (volby proběhly poslední květnový víkend; Fidesz v nich získal 52 % hlasů a 13 křesel, Jobbik jediné – pozn. DP) tak například Jobbik označil za jedno z jejich hlavních témat zabránit premiérovi Orbánovi, aby Maďarsko vyvedl z Evropské unie. Lídrem kandidátky se stal Márton Gyöngyösi. Opozice kvůli poměrnému volebnímu systému nesestavila společnou protifideszovskou kandidátku, která je však v plánu v blízkých se místních volbách v říjnu tohoto roku.

S ohledem na zapojení Jobbiku do veřejné demonstrace s jeho někdejšími arcinepřáteli na liberální levicí letos v březnu, o níž jsme se zmínili v úvodu, tak už nemůže sebemenších pochyb o stávající strategické linii Jobbiku, což neplatilo ještě vloni, kdy se nabízelo vícero možných výkladů. I liberální levice naznačuje, že by mohla být svolná odpustit Jobbiku dřívější „přečiny“ a navázat s ním spolupráci. Došlo k tomu ostatně už letos v únoru, kdy liberální socialista Gergely Karácsony a kandidát na budapeštského primátora, který ještě během předvolební kampaně v roce 2018 označil Jobbik za stranu „plnou nácků“, veřejně **obhajoval kontroverzní výroky Mártona Gyöngyösiho z roku 2012 o Židech v maďarské vládě**. Výsledky Jobbiku v eurovolbách tak budou prvním jasným důkazem o úspěšnosti sjednocené fronty s liberální levicí, jejímž vytvořením strana úplně zpřetrhala své historické kořeny.

Redakční zpráva Visegrád Post Jobbik: A Brief History of a Political 180 vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing 6. května 2019. Přeložil Guillaume Durocher.